

LETNO POROČILO 2023

LETNI PREGLED AKTIVNOSTI
ZAVODA ID20
IN DRUŠTVA

December 2023

2023.

Leto 2023 je bilo – kot verjetno vsako v življenju mlade organizacije – specifično.

Po vidnosti in profiliranosti naših aktivnosti smo v letu 2023 dosegli vrhunec – s projekti smo močno segli izven lokalnega okolja ter še okrepili našo prepoznavnost. Središče aktivnosti sicer še vedno ostaja na Idrijsko-Cerkljanskem.

V letu 2023 smo z zaključkom projekta DDI – Digitalni dediščinski inkubator tudi zaključili z večjimi aktivnostmi na društvu Idrija 2020, ki ga odtlej vidimo predvsem v družabni funkciji. Le-to bomo v letu 2024 morali še jasneje definirati.

Kadrovske menjave vnašajo v ekipo nove sveže ideje in pristope, hkrati pa odpirajo dilemo prenosa znanj in veščin ter usmeritev zavoda, ki so jo močno oblikovali odhajajoči člani.

V letu 2023 smo krepili svoje aktivnosti okrog naših štirih osišč:

1. Hiša Giser, ki bo dolgoročno unikatna turistična namestitev v slogu rudarske Idrije 19. stoletja, do takrat pa prostor za delavnice, prostovoljske akcije, eksperimentiranja in raziskovanja ter promocijo trajnostnih gradbenih tehnik.
2. Jašek Inzaghi bo stičišče za kulturne ustvarjalce, prostor za sodelo, javne dogodke, srečevanja in druženja.
3. Praznik idrijskih žlikrofov bo vrhunski gastronomski dogodek, ki prispeva k trajnostnemu razvoju regije (s tradicionalno trajnostno kulinariko, skrbjo za zmanjševanje odpadkov in zavržene hrane ...).
4. Festival BETRIB bo slavil idrijsko industrijsko kulturo, krepil kulturo pionirstva in raziskovanja ter tkal vezi tovarništva in solidarnosti.

Osiščem navkljub ugotavljamo, da precejšen del naših aktivnosti ne sodi direktno na katero od osišč, zato v 2024 dodajamo tudi osišče Življenje na periferiji.

Srečno!

Matevž Straus, direktor zavoda ID20 in predsednik društva Idrija 2020

RAZVIJAMO IN OHRANJAMO KULTURNO DEDIŠČINO ZA NAŠE ZANAMCE

Z inovativnimi pristopi, ki varstvo dediščine nadgrajujejo s principi iz sveta (socialnega) podjetništva, marketinga in arhitekture.

5 NAŠIH PRISTOPOV

---

1. IŠČEMO NOVE IDEJE NA PODROČJU KULTURNE DEDIŠČINE IN JIH PREIZKUŠAMO V PRAKSI

Za nas je kulturna dediščina vir inspiracij in idej za boljše življenje (manjših, perifernih in podeželskih) skupnosti in okolja. Ideje skozi različne aktivnosti identificiramo ter sami, s partnerji, lokalnim prebivalstvom in mladimi preizkušamo v praksi – bodisi podpiramo druge bodisi jih udeležimo sami.

2. DEDIŠČINO STRATEŠKO UMEŠČAMO ZA TEMELJ RAZVOJA SKUPNOSTI IN OBMOČIJ

Življenja in razvoja skupnosti si ne predstavljamo brez kulturne dediščine – le-ta je temelj identitete ljudi in prostora, stik preteklosti s prihodnostjo. Sodelujemo pri nastajanju strateških in izvedbenih načrtov (strategije, akcijski načrti, projekti za izvedbo ...), v katere smiselno umeščamo skrb za ohranjanje in predvsem razvoj dediščine.

3. SOUSTVARJAMO DEDIŠČINSKE PROSTORE ZA PRIHODNJE RABE

Živimo z dediščino. Dediščinske prostore raziskujemo in spreminjamo za življenje v 21. stoletju – s somišljeniki, partnerji in investitorji iščemo ravnovesje med ohranjanjem in razvojem s ciljem trajnostnega bivanja.

4. POVEZUJEMO RAZLIČNE AKTERJE (S PODROČJA KULTURNE DEDIŠČINE IN IZVEN)

Ničesar ni mogoče doseči sam. Zato se povezujemo z najrazličnejšimi akterji, iščemo sinergije, včasih tudi ustvarjalno iskrenje. Vzpostavljamo nenavadne povezave, ki vodijo do novih pristopov in uravnoteženega razvoja.

5. DEDIŠČINSKIM AKTERJEM POMAGAMO PRI UVAJANJU SPREMEMB

Sprememb ni enostavno vpeljati. Z mladostno energijo, inovativnimi pristopi in vizijo pomagamo pri definiranju zelenih sprememb in uvajanju le-teh: vse s ciljem boljšega opravljanja danega poslanstva.

DOSEŽKI 2023

DOGODKI

- 15+ izvedenih dogodkov
- 4500+ udeležencev dogodkov

RAZPISI IN JAVNA NAROČILA

- 12 prijave na razpise in javna naročila
- 4 uspešnih prijav na razpisih in javnih naročilih

MEDIJSKA POJAVNOST

- 40+ prispevkov v tiskanih in spletnih medijih
- 5+ radijskih prispevkov
- 20+ izdanih novičnikov / 200 naročnikov

DRUŽBENA OMREŽJA

- 176 novih sledilcev
- 152,960 dosega na socialnih omrežjih
- 189 % več interakcij na socialnih omrežjih

KADER

- 3 zaposleni

IZPOSTAVLJENI PROJEKTI IN NOVA SODELOVANJA

RESPECT THE PAST - BUILD BRIDGES OF THE FUTURE

V sodelovanju z Mladinskim centrom Idrija, ki je bil pobudnik in nosilec projekta, smo na rudarski hiši Giser gostili mednarodne prostovoljce iz Španije, Portugalske, Italije, Finske, Litve in Poljsk. V prvem tednu so pod mentorstvom restavratorja Matije Hiršenfelderja obnovili vhodna vrata hiše Giser na Ulici zmage, v drugem tednu pa očistili vhodno vežo in kuhinjo, tla zaščitili ter jih na novo prebarvali. V obnovljenih prostorih so nadaljevali s sestavljanjem in montažo nove kuhinje.

V projektu sodelujemo z Zavodom ID20.

PRAZNIK IDRIJSKIH ŽLIKROFOV

Konec avgusta je v Idriji zopet potekal [Praznik idrijskih žlikrofov](#), ki smo ga že 3. organizirali v Zavodu ID20. Dogodek je privabil več kot 4000 obiskovalcev, ki so uživali v idrijski žlikrofih, zajamčeni tradicionalni posebnosti. Letos so ponudniki postregli z 28 različnimi postrežbami, ki so popestrili tradicionalen okus idrijskih žlikrofov. Poleg uveljavljenih z bakalco, golažem in ocvirki je bila letošnja ponudba še posebej raznolika. Okus in oči so navduševali barvni žlikrofi s tartufato, lešniki in parmezanom, skorajda pozabljeno tradicijo obujali tisti z zajčkom v omaki, pozitivno presenečenje pa so idrijski žlikrofi na pad thai način. Manjkali niso niti žlikrofi za vegane, vegetarijance in taki brez glutena, pa tudi žlikrofi z nadevom iz kisle repe ali žlikrofi iz ajdove moke.

V projektu sodelujemo z Zavodom ID20.

DIGITALNI DEDIŠČINSKI INKUBATOR – DDI

V projektu, ki ga finančno podpira Ministrstvo za javno upravo, smo sodelovali še z dvema organizacijama, ki jima je skupno delo na področju kulturne dediščine: Zavodom Dobra pot iz Brkinov in Kulturno-izobraževalnim društvom KIBLA iz Maribora. V sklopu tega projekta smo [vzpostavili vseslovenski dediščinski portal Duri](#) (www.e-duri.si), pripravili in posneli serijo brezplačnih dediščinskih tečajev, vzpostavili virtualni muzej »Od kmeta do delavca« in z dijaki različnih šol uredili virtualne zbirke,

projekt predstavili na 30 dogodkih po vsej državi in nudili brezplačno individualno podporo dediščinskim pobudam, ki imajo potencial.

V projektu sodelujemo z Društvom Idrija 2020.

NOMADLAND

Novembra 2023 smo zaključili s projektom Nomadland, v okviru katerega smo raziskovali, kako na podeželje pripeljati digitalne nomade. ID20 je bil v projektu vodilen partner, sodelovale pa so še organizacije INI-Novation (Nemčija), Udruga Prizma (Hrvaška) in ATPERSON (Španija). Projekt je iskal inovativne rešitve za razvoj mladinskega dela na podeželju, potekal pa je v okviru programa Erasmus+.

Trende digitalnega nomadstva, prostore za sobivanje in umike smo obširno predstavili v Nomazinu, reviji za odkrivanje digitalnih nomadov. Zbrali smo 21 dobrih praks in se pogovorili z 10 digitalnimi nomadi, ki so za bivanje izbrali podeželje.

V drugem delu projekta pa smo se privabljanju digitalnih nomadov posvetili še malo bolj konkretno. Izdali smo namreč tudi vodnik za privabljanje digitalnih nomadov na podeželje Onkraj mestnih luči. V vodniku, ki je sestavljen iz 3 delov, smo namreč v 7 korakih opisali, kako vzpostaviti umik za digitalne nomade, odkrivali povezave med mladinskim delom in digitalnimi nomadi ter odkrivali, kako financirati umik ali prostor za sobivanje za digitalne nomade. Vodnik je na voljo kar v 5 jezikih, med drugim tudi v slovenščini. V vodniku prvič objavljamo tudi krajšo strategijo za privabljanje digitalnih nomadov, pri kateri nam je pomagalo tudi 21 mladinskih delavcev, ki so se nam pridružili na treningu na hrvaškem otoku Iž.

Skupaj s partnerji iz Španije, Nemčije in Hrvaške smo projekt novembra zaključili s spletnim webinarjem, na katerem smo projekt predstavili več kot 50 mladinskim delavcem iz cele Evrope, v prihodnje pa želimo digitalne nomade pripeljati tudi v Idrijo

V projektu sodelujemo z Zavodom ID20.

ACORN

Zadnje mesece leta 2022 pa začinjamo še z enim projektom s partnerji iz Španije, Irske, Malte in Danske. Projekt ACORN - ACTivating yOuNg Rural developemeNt nadaljuje naše delo na področju mladinskih politik na podeželju. Na uvodnem študijskem srečanju [smo obiskali špansko mesto Arenas de San Pedros](#) in prisluhnili dobrim praksam in izzivom s tega področja. Ime projekta, Acorn, ki je okrajšava za ACTivating yOuNg Rural developemeNt, bi sicer v slovenščino prevedli kot "želod". V okviru projekta,

ki je sofinanciran skozi program Erasmus+, bomo raziskali področje podeželskega mladinskega dela, izdali poseben podcast in priročnik za boljše delo z mladimi ter organizirali mladinsko konferenco. Tako se bo projekt ACORN pridružil ostalim projektom Zavoda ID20 na področju podeželskega mladinskega dela.

V projektu sodelujemo z Zavodom ID20.

AGRISKILLS

Projekt Agriskills, ki bo trajal do marca 2024, je nastal na pobudo nemškega partnerja, INI-Novation, ki se ukvarja z inovativnimi projekti na področju kulturne dediščine, regionalnega razvoja, podjetništva in razvoja kmetijstva. Eden izmed ključnih dosežkov projekta je razvoj izobraževalnega tečaja AgriSkills, ki udeleženca vodi skozi obsežno področje digitalnih priložnosti v kmetijstvu. Tečaj omogoča spoznavanje bistvenih veščin in kompetenc, potrebnih za uspeh v digitalnem, preciznem in pametnem kmetovanju. S tem programom, ki je na voljo v angleščini in jezikih naših partnerskih držav (nemščini, grščini, slovenščini in makedonščini), zapiramo ključno vrzel v usposabljanju na področju kmetijstva. Poleg tečaja smo pripravili tudi katalog dobrih praks, kjer predstavljamo več kot 30 dobrih praks iz cele Evrope na področju digitalizacije kmetijstva. V oktobru 2023 smo projekt predstavili tudi v okviru posebnega srečanja o digitalizaciji kmetijstva, ki se ga je udeležilo več kot 30 mladih kmetov in strokovnjakov iz Slovenije in Srbije.

V projektu sodelujemo z Zavodom ID20. V projektu sodelujemo z Zavodom ID20.

SKUPNO DOBRO

S projektom ACORN - ACTivating yOuNg Rural developemeNt smo v letu 2023 nadaljevali naše delo na področju mladinskih politik na podeželju. V prvi polovici leta smo posneli podcats, kjer so o svojem delu govorili predstavniki treh slovenskih organizacij, ki se ukvarjajo z delom na podeželju. S partnerji iz Španije, Irske, Malte in Danske smo pripravili raziskavo o priložnostih in izzivih mladinskega dela na podeželju ter zbornik 20 dobrih praks. Priročnika sta dostopna na projektni spletni strani. Novembra smo se na srečanju v Idriji spoznali z dobrimi praksami, ki jih že izvajajo v občini Idrija, v Mladinskem centru Idrija in v mestni sobi Pr' Golitu

ter se odpravili na obisk k Inštitutu za mladinske politike in v novogoriški Xcenter. V letu 2024 se pripravljamo na mladinsko konferenco, ki jo bo vsak partner gostil na svojem podeželskem območju. Naš namen je spodbuditi mlade k soodločanju in soustvarjanju v svojem lokalnem okolju ter ponuditi rešitve tudi za druge Evropske regije.

V projektu sodelujemo z Zavodom ID20.

FESTIVAL INDUSTRIJSKE KULTURE BETTRIB 2023 – “ODSLUŽENI?”

Drugi bienalni festival industrijske kulture Bettrib 2023 je potekal v Topilnici Hg Centra za upravljanje z dediščino živega srebra Idrija, 29. in 30. september 2023. Letošnja osrednja tema festivala so bili »odsluženi«. S pogovori, razstavami, umetniškimi in ustvarjalnimi vsebinami ter glasbenim programom smo odgovarjali na vprašanja o prihodnosti industrijske kulture in se spraševali o uporabnosti predmetov, prostorov in nas samih.

Projekt je sofinanciran s strani programa Evropske prestolnice kulture GO! 2025 Nova Gorica Gorizia.

V projektu sodelujemo z Zavodom ID20.

SKUPAJ ZA VEČ ZNANJA

Pričeli smo s projektom Skupaj za več znanja, ki je nastal na osnovi prepoznanih potreb na celotnem območju LAS s CILjem. ID20 bo pripravil in izdal kuharsko knjižico v digitalni obliki z recepti lokalnih jedi, ki so bili najdeni v rudarski hiši Giser. Izvedeni bosta filmska in kuharska delavnica, na katerih bodo udeleženci posneli krajše filmčke in jih s pomočjo mentorja tudi zmontirali. Video posnetki in knjižica bodo javno objavljeni, kar bo pospremila širša promocijska akcija, katere del bo tudi predstavitev na dogodku Praznik idrijskih žlikrofov, t.i. Kuharji za en dan!, na katerem bodo udeleženci delavnic na stojnici pripravljali jedi iz knjižice.

BATHS, GOTHIC CHURCHES AND MINERS' HOUSES: YOUTH-LED REVITALISATION OF BUILT CULTURAL HERITAGE

Pri iskanju rešitev za oživitev idrijske rudarske stavbne dediščine smo se v sklopu projekta Baths, gothic churches and miners' houses: Youth-led revitalisation of built cultural heritage povezali še z dvema organizacijama, ki prav tako iščeta inovativne pristope, ki podpirajo skupnost in hkrati pripomorejo k ohranjanju kulturne dediščine. Kot nakazuje že ime projekta bomo s partnerji s Slovaške in Romunije ustvarjali vsebine za oživitev treh svojevrstnih dediščinskih objektov – rudarske hiše, gotske cerkve in zdraviliškega kompleksa.

Projektne aktivnosti so tako organizirane okoli treh znamenitih objektov kulturne dediščine: Idrijske rudarske hiša Giser iz 19. stoletja (Slovenija), Neptunovih terme v Băile Herculane (Romunija) iz 19. stoletja in cerkve sv. Ladislava iz 13. stoletja v Kamenanih (Slovaška).

V dveh letih na vseh treh lokacijah organiziramo različne delavnice, ki bodo med drugim posvečene tudi tradicionalnim tehnikah gradnje z lokalnimi materiali. S pomočjo 3D digitalizacije bomo zbirali podatke o stavbah, pripravili nove dediščinske produkte in jih tako postopoma oživili in napolnili z vsebinami. Ta in še mnogi drugi podobni inovativni pristopi k revitalizaciji kulturne dediščine so bil podprti skozi program Ustvarjala Evropa.

V projektu sodelujemo z Zavodom ID20.

UTRINKI LETA

JANUAR 2023: Na začetku leta smo izdali že 7. številko revije TBI, v kateri smo med drugim predstavljali tudi igro Pasjo grofico in igralko Marušo Mlakar (desno). Foto: Robert Zabukovec

JANUAR 2023: Z uvodnim srečanjem v Idriji smo pričeli s projektom RE;, ki v ospredje postavlja stavbno dediščino v Sloveniji, Romuniji in na Slovaškem.

FEBRUAR 2023: Nataša Balant se je udeležila treninga o mladinskem delu na podeželju v Španiji.

MAREC 2023: Drejc Kokošar se je odpravil v Coconat, prostor za sobivanje v regiji Brandenburg v Nemčiji, in spoznaval svet digitalnih nomadov.

MAREC 2023: Matevž Šlabnik se je udeležil dediščinske rezidence v Neaplju v Italiji v organizaciji Europa Nostre.

APRIL 2023: Odpravili smo se na Portugalsko, kjer smo odkrivali podeželsko realnost in lepoto ter spoznali partnerje projekta Common Good.

APRIL 2023 - Naše delo smo predstavljali v Cerknem in organizirali poseben dogodek Dediščina onkraj dediščine. Poslušalci so lahko izvedeli več o digitalnih nomadih na podeželju, rudarski hiši Giser in našem delu s kulturno dediščino.

MAJ 2023: V okviru projekta NOMADLAND smo organizirali trening na Hrvaškem za 21 mladinskih delavcev iz cele Evrope, ki so spoznavali svet digitalnih nomadov na podeželju!

JUNIJ 2023: V Mariboru smo zaključili s projektom DDI, v okviru katerega smo ustvarili platformo DURI in virtualno razstavo s slovenskimi dijaki 7 srednjih šol! Foto: Janez Klenovšek

JUNIJ 2023: Na dnevu rudarskih hiš smo prisluhnili duetu Zajtrk in se pogovarjali o prihodnosti kulturne dediščine.

JULIJ 2023: V Chemnitzu v Nemčiji smo se predstavljali na mednarodni konferenci Making the City, se udeležili srečanja Makers United in spoznavali ekipo evropske prestolnice kulture Chemnitz 2025.

AVGUST 2023: Na rudarski hiši Giser smo gostili prostovoljce, ki so pomagali pri obnovi vhodnih vrat hiše Giser! V projektu, ki je potekal s podporo Evropske solidarnostne enote, smo bili partnerji Mladinskega centra Idrija.

AVGUST 2024: Ponovno smo v Idriji privabili več tisoč obiskovalcev, ki so okušali idrijsko specialiteto na Prazniku idrijskih žlikrofov.

SEPTEMBER 2023: Na festivalu Betrib smo odkrivali, kdo so odluženi in odkrivali industrijsko kulturo v Topilnici Hg. Foto: Marko Čuk

OKTOBER 2023: Na pikniku pred hišo Giser smo se poslovili od poletne sezone, pripravljali kostanje in ustvarjali lesene srčke z mojstrom Vidom Prezljem. Foto: Marko Čuk

OKTOBER 2023: Udeležili smo se mednarodnega srečanja v Romuniji in odkrivali skrivnosti avstro-ogrskega kopališkega kompleksa Herculane.

NOVEMBER 2023: Še zadnji obisk v letu - partnerji projekta ACORN so spoznavali mladinske projekte v občini Idrija in goriški regiji.

DECEMBER 2023: Opravili smo prvo bralno vajo za naše novo gledališko doživetje v hiši Giser!

DECEMBER 2023: Leto pa smo zaključili z delavnico kvačkanja tik pred božičnimi prazniki.

ID20 /

ID20 + Idrija 2020

Idrija, Slovenia

Vodnikova 3 (Strojnica jaška Inzaghi)

5280 Idrija, Slovenija

info@id20.si